

EVA JANSEN MANENSCHIJN

DUBBELGANGERS

Personages

Actrice

Vrouw

Man

proloog

Een klein eiland met daarop een huis en een vuurtoren. Het is twaalf uur 's nachts midden in de zomer. Een jonge vrouw, begin dertig, staat op de veranda. Ze omklemt de balustrade. Ze kijkt uit over de zee voor haar. In de verte lichtjes van het dichtstbijzijnde dorp op het vaste land. Af en toe scheert een licht van de vuurtoren over haar heen. Verder is het helemaal donker. Zo staat ze al een paar uur, stil, kijkend. Ze beweegt niet.

Achter haar staat het oude vrijstaande huis.

Uit de openstaande deur zijn de geluiden van een feest te horen; muziek, een lachende vrouwenstem. We horen dat er een verjaardagslied wordt gezongen.

De vrouw tast met een hand naar haar gezicht. Ze veegt over haar mond.

Haar lippenstift vaagt uit. Ze ziet het rood op haar hand. Ze pakt een zakdoek uit haar tasje. Ze veegt al haar lippenstift van haar gezicht.

Een andere vrouw komt naar buiten, een actrice. Ze blijft in de deuropening staan. De vrouw heeft haar niet gehoord.

actrice Een heldere nacht

De vrouw schrikt. Ze kijkt op.

Ze ziet de actrice staan die veel op haar lijkt.

De actrice kijkt omhoog naar de zwarte lucht.

actrice Als iedereen eens wat stiller was

Er is zoveel te zien

Ik zou willen dat ik het kon

Op een eiland wonen, bedoel ik

Ik kan het niet

Ik denk dat je hier geboren moet zijn

Om het hier uit te houden

De vrouw lacht.

actrice Sorry, ik wilde je niet beledigen

vrouw Ik waardeer je eerlijkheid

De actrice steekt haar hand uit.

De vrouw schudt haar hand.

actrice Judith

vrouw Wat zeg je?

actrice Jij bent Judith toch?

vrouw Het is niet mijn echte naam

actrice Ik dacht –

Hij heeft het steeds over –

vrouw *onderbreekt* Vergeet wat ik zei

Ik ben blij dat je er bent

actrice Ik wil je bedanken voor de uitnodiging

Ik wilde hem zo graag eens ontmoeten

vrouw Hij vond het mooi hoe je zijn tekst voorlas

Ik heb hem nog nooit zo gezien

De actrice weet niet hoe ze moet reageren.

Ze lijkt plotseling verlegen.

actrice Soms midden in een zin zie ik de coulissen

En denk ik:

Ik geef het op

Dit wordt niks

Ik ga af
De coulissen in
De deur uit
Dit was het

vrouw Ik kan me voorstellen dat jij moe bent

Iedere avond spelen
Al die mensen
Applaus
Steeds opnieuw beginnen
Steeds een ander stuk
Andere tekst
Andere rol
Ik zou het niet kunnen

De vrouwen kijken elkaar aan.

Ze zwijgen.

actrice Ik kwam naar buiten

Ik heb wijn op mijn jurk gemorst

vrouw Natuurlijk

Neem een jurk van mij

actrice Nee, dat hoeft niet

vrouw Ik doe het graag

actrice Doe vooral geen moeite

Het hoeft niks moois te zijn

vrouw Ik hang wat jurken voor je klaar in de badkamer

actrice Het betekent veel voor me

Wat je allemaal doet

De actrice loopt naar binnen. De vrouw kijkt voor zich uit. Dan loopt ze ook naar binnen.

1.

*De vrouw staat weer buiten. Het is twee uur
's nachts. In de deuropening verschijnt een man. De man van de vrouw. De
vrouw heeft hem gehoord. Ze wachten op elkaar, tot de ander iets zal
zeggen.*

vrouw Ik heb de vissersboten uit zien varen
Ik heb ze zo vaak gezien
Maar ik heb er nooit een vraag bij gesteld
Waar gaan ze heen?

Ze varen uit vanaf het vaste land
Hun lichten in het zwarte water
Alleen het licht van de vissersboten
Stipjes in de nacht
Naar de horizon
Vallen daarna weg
Uit het zicht
Alles donker
Alleen dit huis is nog verlicht
Geen andere wereld dan dit huis

Hij wacht op haar, maar er komt niks meer.

Ze zwijgen.

man *ademt uit* Het is een heldere nacht

Het is stil

Ik hoor nu pas hoe stil het is

Zij reageert niet.

man Stil

Misschien zacht geruis van de bossen

De branding misschien

Nee

Niets

Windstil

Ik zou vaker buiten moeten komen

Ze zwijgen.

Hij probeert het opnieuw.

man Jij staat hier al de hele nacht

Zij reageert niet.

man Ik zag je naar buiten lopen aan het begin van het feest

Ik heb naar je gekeken

Ik heb met al mijn vrienden gepraat,

maar alleen naar jou gekeken

Je rug in de achtertuin

Nu had ik na drie jaar voor het eerst het gevoel dat we bij elkaar horen

Judith, heb het vaak tegen je gezegd,

maar nu pas voel ik me echt met je verbonden

vrouw Slaapt iedereen?

man Nog een paar

Het meisje is nog beneden

Die actrice

Zij reageert niet.

man Ze vraagt me dingen

Onmogelijke vragen

Waar niemand een antwoord op heeft

Toch antwoord ik

Ik ben iemand die antwoord geeft op onmogelijke vragen

lacht Hoe houd jij het uit met mij?

Zij lacht met hem mee.

Ze lachen samen, vriendelijk.

man Ze zegt dat ik onmisbaar ben

Ze zegt dat ik terug moet naar de stad

En weer moet schrijven

Ze zegt dat er een groot schrijver verloren gaat

Als ik het opgeef

Hij wacht op een antwoord.

Zij reageert niet.

man Waarschijnlijk heeft ze geen idee waar mijn teksten over gaan

Hoe kan zij het weten als ik het zelf niet weet?

Hij wacht op antwoord.

Zij reageert niet.

man Ik wil het hier helemaal niet over hebben

Ze moet plotseling lachen.

man Wat is er?

Waarom lach je?

vrouw Niks

Ik lach niet

man Ik hoor je lachen

vrouw Nee, het is niks

Ze kan niet stoppen met lachen.

man Je lacht me uit

vrouw Ik lach je niet uit

man Jawel

Je lacht me uit

vrouw Nee, echt niet

Ik lach je niet uit

man Draai je om

Laat je gezicht zien

En zeg dat je me niet uitlacht

Ze draait zich niet om.

vrouw Ik weet het niet

Ik weet het echt niet

Ik moet lachen

Ik weet het niet

Misschien heeft de actrice gelijk

Sorry, ik weet het niet

man Hoe bedoel je?

‘Misschien heeft ze gelijk?’

vrouw Het schrijven weer oppakken

Je geniet van de aandacht

man Ik geniet helemaal niet van de aandacht

Kinderachtig

Het zou kinderachtig zijn om daarvan te genieten

Door jou zie ik dat het kinderachtig is

vrouw Ik ben blij dat vrienden je goeddoen

man *plotseling boos* Het zijn mijn vrienden niet

Niet meer

Zij reageert niet.

Hij probeert het opnieuw.

man Het is goed

Ik ben hier

Ik heb jou nu

vrouw *ineens serieus* Stop daarmee

man Waarmee?

Ze reageert niet.

man Waarmee moet ik stoppen?

Ze antwoordt niet meer.

Ze zwijgen.

man Het was lief van je om een feest voor me te organiseren

Heb ik je al gezegd dat het lief is?

Zij reageert niet.

man Laten we samen opblijven

We hebben nog een paar uur voordat het licht wordt

Voordat iedereen opstaat

Deze uren

Alleen voor ons

Samen

Dat wil ik vieren

Dat ik jou ontmoet heb

Jij stond hier

Op de veranda

Ik beneden op het strand

Weet je nog hoe jij mij vanaf hier bekeek?

vrouw Hoe zag jij eruit voordat ik je kende?

Ik bedoel –

Hoe zag jij eruit voordat wij voor het eerst met elkaar spraken?

Ze valt stil.

man Wat bedoel je?

vrouw Waarschijnlijk verlangde ik dat je nooit zou opkijken

Zodat ik ongestoord naar je kon staren

Je lief kon hebben, zonder je te leren kennen

man Waarom zeg je zoiets?

vrouw Ik vind het een mooi idee

man Hoe kan je zoiets mooi vinden?

vrouw Het is allemaal achteraf gepraat

Het voelt gevaarlijk om in te vullen wat ik niet meer weet

Ik heb er geen zin in

man Zeg je nu dat je me nooit had willen kennen?

vrouw Zullen we dansen?

Het is jouw verjaardag en we hebben niet gedanst

man Ik ben blij dat ik opkeek en jou zag

Ik ben blij dat wij elkaar nog steeds iedere dag beter leren kennen

Ik ben blij dat wij dat aandurven

vrouw Kom hier

Laten we dansen

man Dat doen we nooit

vrouw Laten we dansen

Ik heb er zin in

man Wij hebben nooit gedanst

Wij houden helemaal niet van dansen

Wat ik niet snap is waarom jij twijfelt aan onze mooiste herinnering

Zij reageert niet.

Ze zwijgen.

vrouw Sinds een paar dagen heb ik ongelooflijke zin om te dansen

man Je klinkt plotseling gelukkig

Ze glimlacht betrappt, wend haar gezicht af.

vrouw Er is een merkwaardig idee bij me opgekomen

Eigenlijk geen idee, meer een soort openbaring...

Maar ik wil er nu niet over praten

man Nu wil ik het weten

vrouw Ik denk niet dat je het wil weten

man Nu wil ik het al helemaal weten

Ze lachen samen.

Ze valt opnieuw stil.

man Vertel het nu

vrouw Ik had ineens de openbaring –

Dat je weggaat

En me hier alleen laat

Ja, dat is het

Ga weg

Laat me alleen

Hij denkt na.

man Voor altijd?

vrouw Ik weet het niet

Je zal alleen maar weggaan en me alleen laten

Hij glimlacht.

man Dat is goed

Om te beginnen ga ik naar binnen

Een grote borrel drinken

vrouw Je hebt altijd nog je flat in de stad

man Ik ga terug naar binnen en ga me bezatten

Dan zal ik erover nadenken

Hij loopt weg. Zij is alleen.

Ze ijsbeert heen en weer, schopt tegen de balustrade.

vrouw Jezus – jezus – jezus!

2.

Half vier in de nacht. Een half uur later. Het feest is nog bezig, bijna alle lichten in het huis zijn uit. De man komt naar buiten. De vrouw hoort dat de man weer naar buiten is gekomen. De man wacht tot de vrouw iets zegt, maar er komt niks.

man Vreemd wat ons net is gebeurd

En dat terwijl we helemaal niet dronken zijn

Ik vind mezelf nu een beetje belachelijk

Zij reageert niet.

man En jij?

vrouw Ja

Ook wel

Nee

Eigenlijk niet

Ze zwijgen.

man Je zou ze binnen moeten zien

Binnen in de keuken

Een man tikt de ander op de rug

Ze kloppen elkaar op de schouder

Ze kloppen elkaar op de buik

Ze praten

Praten, praten, praten

Onafgebroken

Hun monden bewegen

Steeds sneller

Met meningen bijten ze in elkaars gezicht

Dieren die vechten om hun territorium

Zij reageert niet.

man Ik bewonder je dat je bent weggelopen

Het zijn waardeloze vrienden

vrouw Dat heb ik nooit gezegd

man Ik heb zo vaak gezegd dat ik hier niemand wil hebben

Je luistert niet

Niemand luistert

Waar moet ik heen om normaal met iemand te praten?

Ze schrikt.

Ze reageert niet.

man Sorry

Het spijt me

Je bent zo stil de laatste tijd

Ik weet het niet

Zij reageert niet.

Hij probeert het opnieuw.

man Kom

Laat me je zien

Draai je om

En lach eens

Zij reageert niet.

Hij loopt langzaam naar haar toe.

man Jij moet eens weg bij de balustrade

Het is veel te donker om iets te zien

vrouw Ik zie alles

Het zwart van de bossen aan de andere kant van de baai

Het zwart van de zee

Het zwart van de lucht

Het zwart van het dorp in de verte

Ik zie alles

Ik ben hier geboren

Hij komt dichterbij, staat naast haar.

Ze zwijgen een lange tijd.

man Wat doen we nu?

vrouw Ik weet het niet

Ik wil je niet ongerust maken

man Waarom zei je dat daarnet?

Juist nu

Waar kwam dat vandaan?

vrouw Je moet hier weg

Snel, deze ochtend vroeg

Met de eerste veerboot

Ja, met de eerste veerboot

Dan reis je tenminste met je vrienden

Hij denkt na.

vrouw Ik weet wat je denkt

Het is belachelijk dit

Hij reageert niet.

vrouw We kunnen er maar beter niet over praten

Er valt niks over te zeggen

Nu weet je de waarheid

Dat is het belangrijkste

Ze zwijgen.

vrouw Waarom ga je niet naar binnen?

Het is jouw feest

man Hoe lang moet ik wegblijven?

vrouw Ik weet het niet

Ik weet het niet

man Denk je dat ik op je blijf wachten?

vrouw O nee

Natuurlijk niet

Ik bedoel –

Je moet niet wachten

man Ik begrijp het

vrouw Het is beter zo

Vind je niet?

Dat het beter is zo?

man Ik moet alles fout gedaan hebben

vrouw Hou daarmee op!

Jij hebt niks fout gedaan

Dat is veel te gemakkelijk

Jij bent een goed mens

Al zou je willen van niet

Jij bent een goed mens

man ‘Je bent een goed mens’

Wat is dat voor lege zin?

‘Je bent een goed mens’

Hij valt stil.

man Zeg gewoon dat je niet van me houdt

Ze zwijgen.

man Wat is je plan?

Zij reageert niet.

man Je stond hier

Zoals nu

Bovenaan de klif

Staarde in de verte

In de leegte

Je stond zo stil

Kon niet bewegen

Zij reageert niet.

man Je zag me staan

Onderaan de klif

Op het strand

En gooide een steen

Zodat ik naar je opkeek

Achter je kwam de zon op

Je was een silhouet
Een zwart silhouet

Zij reageert niet.

man Je zei dat je altijd op me had gewacht

Op een man die je vond

Op een man met wie je kon praten

Die jou zag

vrouw Ja, ik was bang

man En nu?

vrouw Ik wil er niet meer tegen vechten

Hij denkt na.

vrouw Een paar maanden geleden

Stond ik op de vuurtoren

Ik zag alles

Alles wat er altijd geweest is

En er altijd zal zijn

Het was er dus altijd al

maar het was er niet meer

Niet voor mij

Niet van mij

Ineens zag ik alles weer

Ja, ik zie het nu

Ik zie het nu plotseling heel duidelijk

Hij denkt na.

man Jij haat de vuurtoren

Zij reageert niet.

man Een gevangene

Zo noemde je jezelf

Een gevangene van de vuurtoren

vrouw Alles is veranderd

man Wanneer?

Wanneer is dit gebeurd?

vrouw Ik weet het niet

Een paar maanden geleden

man Waaron heb je nooit iets gezegd?

vrouw Hoe kan je over iets praten waar geen woorden voor bestaan?

Ze zwijgen.

Hij denkt na.

man Deze ochtend ga ik mee naar de vuurtoren

Zij reageert niet.

man Als de zon opkomt loop ik met je mee naar de vuurtoren

Zij reageert niet.

man Ik loop met je mee naar de vuurtoren

Je laat me alles zien

Alles wat jij daar hebt ervaren

vrouw Zo makkelijk gaat dat niet

man Je laat me alles zien

En we beginnen opnieuw

vrouw Ik heb zo vaak gehoopt –
Gewenst,
dat jij hier gelukkig zou zijn

man Nu staar je weer naar de zee
Wat zoek je daar?
De zee houdt net zo min van jou als van mij
De zee houdt van niemand
De zee is onverschillig
De zee weet niet dat jij bestaat
Je bent niets in deze grote leegte
Niets

vrouw Alles lijkt jou te bedreigen
De zee
De bossen
De nacht
Dit eiland

man Wij hebben elkaar
Wij hebben altijd elkaar

vrouw Over een paar uur
loop ik naar de vuurtoren

Ik wacht tot de zon opkomt
En de vissers terugkomen
Ik zet de vuurtoren uit
En kijk ik naar de vertrekkende veerboot
Dan ga ik naar huis
Ik maak alles schoon
Schoon, schoon, schoon

man Denk je dat je me kan negeren?!

Denk je dat ik niet besta?!

Ik leef ook, Judith

Ik leef!

Zij schrikt.

Ze zwijgen.

man Wat heb je?

vrouw Ik krijg geen lucht

Mijn jurk zit te strak

man Kom hier

Ik help je met de rits

Ze begint te frunniken aan haar jurk.

man Wacht, ik help je

vrouw Nee, laat maar

man Ik kan je helpen

Het is geen moeite

vrouw Nee, laat maar

man Kom hier

Hij sjort aan de rits.

vrouw Je luistert niet

Ik zei 'laat maar'

Als ik zeg dat je me moet laten

Dan moet je me laten

Ze zwijgen even.

man Dit is de eerste jurk die ik voor je kocht

Weet je dat nog?

Je trok hem meteen aan
Jij liep heen en weer
Over de veranda
Liet me zien hoe de jurk stond
Ik keek naar je
Naar jou in je jurk
Je benen

vrouw *onderbreekt hem* Als jij weg bent,

doe ik alles weg
Alles wat jij voor mij hebt gekocht
Alles
De jurken
De schoenen
De make-up
Het antiek
De vloerkleden
De kasten
De boeken

man De jurken

De boeken
Ons leven
Wat doe jij ons aan?

vrouw Jij treurt niet om ons

Jij treurt om jezelf

man Laat die jurk aan

Wat doe je allemaal

vrouw Niks

Ik heb veel te lang niks gedaan

Hij wil haar aanraken.

Zij zet een stap opzij.

vrouw Dit is mijn huis

man Natuurlijk is het jouw huis

vrouw Dit is mijn huis

Mijn vuurtoren

Mijn eiland

Wat moet ik doen om hier alleen te kunnen zijn?

man Je hebt een feest voor me georganiseerd

vrouw Ik heb nooit vooruitgedacht

Hij reageert niet.

vrouw Ik ben niet berekenend

Zo mag je niet denken

man Jij beloofde mij dat wij hier samen zouden leven

Jij beloofde dat hier nooit iemand zou komen

Je beloofde dat ik hier opnieuw kon beginnen

In stilte

Je beloofde dat ik hier vrij zou zijn

vrouw Vrij?

Noem jij ons vrij?

Hij reageert niet.

vrouw Al drie jaar heb jij het over vrij zijn

Buiten zijn

Meegaan met de vissers

Mij helpen met de vuurtoren

Een simpel leven

Opnieuw beginnen

Maar jij bent niet opnieuw begonnen

Jij hebt je hier alleen verstoep

man Ik wil hier zijn

Ik wil hier zijn

Ik wil hier zijn

Is dat moeilijk voor je om te horen

Dat ik hier wil zijn?

Ze zwijgen een lange tijd.

vrouw Ik heb je gezien

Ik keek door de tuindeur naar binnen

Je zat in de fauteuil

In de donkere hoek

Bij de boekenkast

Voorovergebogen

Over een boek

Je las

Je las snel

Je lippen bewogen

Steeds onderstreepte je stukken tekst

De volgende dag kon ik het niet laten weer langs de tuindeur te lopen

Je zat je er weer

En de dag daarna
Op een nacht ben ik gaan kijken
Ik ging zitten waar jij zat
Keek naar de stapel boeken naast de fauteuil
Het waren je eigen boeken
Je naam op iedere kaft
Ik pakte er een op
Bladerde
Alle bladzijdes
Vol met strepen
Verwijzingen
Verbeteringen
Ieder boek
Boek na boek
Vol gekalkt

man Jij hebt stiekem naar mij gekeken

vrouw Ik dacht dat jij het schrijven had losgelaten

man Jij hebt mijn boeken bekeken

Jij hebt door mijn boeken gebladerd

Waarom heb je niks gezegd?

Zij reageert niet.

man Heb je iets gelezen?

vrouw Waarom verstop jij je hier?

man Je hebt niks gelezen

vrouw Ik stond naast je toen aan het begin

van het feest

Toen de actrice een monoloog van je deed

Alles uit haar hoofd

Je was zo gelukkig

Ik had je nog nooit zo gezien

man Het was beschamend

vrouw Waarom zou je je schamen?

man Heb je niet geluisterd naar de tekst?

vrouw Ik heb naar haar gekeken

Ze heeft een jurk van mij aan

Ze had wijn gemorst

Heb je het gezien?

De jurk staat haar prachtig
Alsof hij voor haar gemaakt is

man Ben je jaloers?

vrouw Misschien moet je het schrijven weer oppakken

De actrice zei het ook
Je bent onmisbaar

man Ik heb jou nu

Ik hou van jou
Omdat het je niet kan schelen wat ik heb geschreven

vrouw Kijk naar mij

Hij kijkt haar niet aan.

man Ik zag meteen dat jij anders was

Ik zag wie je was
Ik herkende mezelf in jou
Zoals je hier nu staat
Zo heb ik je leren kennen
Jij stond hier
Precies zo

Een silhouet

Een silhouet van een vrouwenlichaam

Een zwart silhouet

Bovenaan de klif

vrouw Een silhouet

man Jij

Zij reageert niet.

man Judith

Ze zwijgen.

man Dans met me

Zij schudt haar hoofd.

man Kom

vrouw Laat maar

Dat hoeft je niet te doen

man Het is mijn verjaardag

Ik mag kiezen

Ik kies ervoor om te dansen met jou

Hij loopt op haar af.

Zij blijft stilstaan.

Hij raakt haar onhandig aan.

In huis horen we de actrice iets voordragen.

Een monoloog van hem.

Hij kijkt naar binnen.

vrouw Ga maar

Hij denkt na, twijfelt.

Hij blijft staan.

vrouw Ga maar naar binnen

man Wacht hier

Hij gaat naar binnen.

We horen of zien de actrice een stuk doen

van de monoloog van de man.

2^b.

Intermezzo – voice-over

De man komt naar buiten.

Hij maakt een beweging, alsof hij naar haar toe wil lopen, maar verstijft.

Hij doet zijn mond open, het lukt hem niet om iets te zeggen.

In hun verstijving horen wij hen denken.

man Ik had vaak gedacht dat Judith me kon verlaten

Ik voelde het in mijn botten

Het was een mogelijke ramp

Nu had de ramp zich voltrokken

vrouw Vroeger leefden we in een wolk, volledig onbewust

In een heerlijke verstrengeling

Dingen gebeurden plotseling

Met een wilde en betoverende roekeloosheid

Ik belandde in zijn armen, amper bewust van wat er gebeurde

man De roekeloosheid was nu uit Judith verdwenen, en dus ook uit mij

Mijn lichaam, dat vroeger als vanzelf bewoog, stond verlamd

Mijn woorden, die vroeger vanzelf opkwamen, werden gestremd

Judith leek kalm te blijven
En mij in alle stilte te kunnen bekijken
alsof ik een vreemde was

vrouw Ik kon niet ingaan op zijn vragen
Mijn verlangen om onaangeraakt te blijven
was te groot

man Judith leek zich ervan bewust te zijn dat stilte alles zou oplossen
Een tijdje ten minste, aan de oppervlakte

vrouw Ik wilde hem geen pijn doen

man Ik had het fout
Het was geen spel voor haar
Ten minste niet in de eerste plaats
De kern van haar ongeluk bleef bedekt
We moesten dieper graven

vrouw Ik heb gemerkt dat hoe meer we twijfelen,
hoe meer we ons vasthouden aan een valse helderheid
In de hoop te kunnen rationaliseren wat
onze gevoelens obscuur en duister hebben gemaakt

man Ik had vaak gedacht dat Judith me kon verlaten

Het was een mogelijke ramp

Nu had de ramp zich voltrokken

vrouw Vroeger leefden we in een wolk, volledig onbewust

Ik belandde in zijn armen, amper bewust

van wat er gebeurde

Hij gaat weer naar binnen.

3.

Vijf uur in de nacht.

Een half uur later.

Hij komt naar buiten.

Zij heeft hem gehoord.

man Ik hoor vogels

Meeuwen

vrouw Wulpen

man Wulpen

En wat is dat?

Het lijkt te bewegen

Die rots in zee

vrouw Zeehonden

man Zijn dat zeehonden?

vrouw De lucht wordt langzaam grijs

Bij de horizon

De zee maakt zich los van de lucht

Het duurt niet lang meer voordat de zon opkomt

Het duurt niet lang meer voordat de veerboot vertrekt

man Neem me mee naar de vuurtoren

Zij reageert niet.

man Via het bos klimmen we naar de vuurtoren

Daar wachten we tot het licht wordt

En de vissers terugkomen

vrouw En dan?

man Wij kijken samen uit over zee

Ik wijs dingen aan in de verte

En jij zegt wat het is

Sinaasappelbomen

Zeehonden

Vissersboten

Ik wijs, jij benoemt

Zij reageert niet.

man Wij kunnen hetzelfde zien

Zij reageert niet.

man Is dat niet wat jij wil?

vrouw Waarom wil je nu ineens mee naar de vuurtoren?

Je wilde nooit mee

Jij hebt nooit gevraagd om mee te gaan

Jij hebt de vuurtoren nooit gezien

man Ik wilde dat je me meenam

Ik wilde niks liever dan dat

vrouw Dat denk je nu

man Ik kook iedere avond voor je

In een stil huis

Een leeg huis

Als je binnenkomt ga je meteen zitten

Je lacht vriendelijk naar me

Terwijl je lacht, denk je aan de vuurtoren

Terwijl je bij me aan tafel zit, ben je buiten

Als ik iets vraag

Schrik je

Je kijkt naar me

Je kijkt naar me alsof ik iets van je af wil pakken

vrouw Ik weet het niet

Ik weet niet of ik je mee kan nemen

Ik heb daar iets gevonden

Als ik op de vuurtoren sta

Als ik dat opgeef –

man Neem me mee

vrouw Dit was mijn wereld

Met mijn vader

Hij vertelde over de seizoenen

Over de woeste zee in de winter,

Wanneer de vissers uitvaren in de zomer

Hij vertelde over de vuurtoren

Hij wees naar

De bomen

Vogels

Vissen

Dit was zijn wereld

Dit is mijn wereld

Met mijn vader
Hij bewoog
De wereld bewoog met hem mee

De dag dat hij stierf
Ben ik de vuurtoren opgegaan
Het was warm
Windstil
Zoals nu
Niets bewoog
Geen boom
Geen vogel
Geen golf
Een dode zee
Alles kwam tot stilstand

Ze valt stil.

Ze gaat door.

vrouw Op een ochtend was jij daar
Onderaan de klif
Op het strand
Je lachte
Je zwaaide

Je praatte

Je liet mij luisteren naar muziek

Gaf mij kleding

Hij wil haar aanraken.

vrouw Nee, wacht –

Niet doen

Laatst toen ik op de vuurtoren stond

Kwam alles weer in beweging

Het licht bestreek de rotsen in de baai

De opspattende golven

De sinaasappelbomen

De glimmende, natte koppen van zeehonden

De wolken

De meeuwen in hun slaap op het strand

Alles verlicht in een flard

Mijn wereld

Ik was dat kwijtgeraakt

Ik wil dat niet nog eens kwijtraken

Hij denkt na.

man Dat is wat ik ook wil

vrouw Wij kunnen onmogelijk hetzelfde zien

Jij ziet niet wat ik zie

Ze zwijgen.

vrouw Ga alsjeblieft naar binnen

man Het huis is donker

Laat mij niet met hen alleen

Zij zijn gif voor mij

De eerste dag vind je ze overdreven

De tweede dag doe je ze na

De derde dag spreek je ze toe

Ik wil dat niet meer

vrouw Het is waar je goed in bent

man Jij bent het enige wat ik nodig heb

Ik zie jou

Ik zie jou helemaal

Een vrouw die niet om te praten is

De godin op de klif

Judith

De moedige
De dappere
De onbuigzame

vrouw Het silhouet

De schaduw

De droom

man Wij willen hetzelfde

Jij en ik

Zij is plotseling onrustig.

vrouw Waarom kocht jij een jurk voor mij?

Waarom kocht jij altijd jurken voor mij?

man Jij wilde door mij gekleed worden

Jij keek in de spiegel

En zei: 'Nu zie ik mezelf zoals jij mij ziet'

vrouw Waarom hield jij mij niet tegen?

Je had me tegen moeten houden

man Het was mooi

Het is een spel

Het spel van verliefde mensen

vrouw Een spel?

Noem jij dat een spel?

man Het spel van een man en een vrouw

Het spel van de man die naar de vrouw kijkt

De vrouw die zich door haar man laat bekijken

De vrouw die beweegt onder de ogen van haar man

Hij komt naar haar toe.

vrouw Stop

Blijf daar staan

Kijk naar mij

Hij kijkt niet naar haar.

vrouw Kijk naar mij

Hij kijkt vluchtig naar haar.

vrouw Wat zie jij?

man Jou,

Ik zie jou

vrouw Wat zie je?

Zij doet haar pruik af.

Ze haalt de rest van haar make-up van haar gezicht.

man Wat doe je allemaal?

vrouw Zie ik eruit als een vrouw die jurken draagt?

Zij trekt haar jurk uit.

man Laat die jurk aan

Laat die jurk aan

vrouw Kijk naar mij

Heb jij weleens naar mij gekeken?

Dit vlees

Deze huid

Deze rimpels

Dit haar

Dit is alles wat er is

Meer is er niet

man Ik weet wie jij bent

vrouw Kijk dan naar me

Als je weet wie ik ben

Kijk dan naar mijn lichaam

Hij kijkt niet naar haar.

man Trek wat aan

Je zet jezelf voor gek

vrouw Voor wie?

Voor de nacht?

Voor de zee?

man Trek

Iets

Aan

vrouw Voor jou?

man Dit is volslagen grotesk

Judith, trek iets aan

vrouw Ik wil niet meer dat je me Judith noemt

Ik wil die naam niet meer horen

man Je bent mijn vrouw

Ik zeg Judith wanneer ik dat wil

vrouw Ik wil het niet meer

man Judith

Judith

Judith

Judith

vrouw Ik heet geen Judith

man Wat zeg je?

vrouw Zo heet ik niet

Hij denkt na.

vrouw Jij zag me hier staan

Je riep vanaf het strand hoe ik heette
We stonden ver van elkaar af
Judith, bleef je maar roepen

man Ik hoorde dat je Judith riep
Ik hoor het nog
Meerdere keren
Je riep meerdere keren
Judith

vrouw Misschien was het de wind
De wind
Het waaide hard
Misschien heeft de wind mijn stem vervormd

man Ik weet het zeker
Ik hoor het nog
Ik hoor nog je stem
En je lach
Ik weet het zeker

vrouw Jij kwam
Jij zag mij
Jij gaf mij een naam

Een nieuwe naam
En ik wilde genoemd worden
Door jou

Ze zwijgen.

vrouw Wil je weten hoe ik echt heet?

Hij reageert niet.

vrouw Ik vraag me af of jij wel wil weten hoe ik heet

Hij reageert niet.

vrouw Drie jaar lang heette ik Judith
Drie jaar lang was ik Judith
Vannacht ben ik gestopt met Judith zijn

Hij kan niet meer stilstaan.

Hij begint te ijsberen.

man Wat doe ik?

Wat ben ik aan het doen?

Hij wil naar binnen lopen.

Hij bedenkt zich.

Hij loopt weer terug.

man Wanneer wordt het licht?

Het is lang genoeg donker geweest

Wie is die stem in het donker?

Ben jij dat?

Zij reageert niet.

man Overal waar ik kom

Iedere vrouw die ik liefheb

Ik pak haar vast en ze blijkt hol

Gekneed

Gekneed in de vorm van een mens

Maar geen mens

Geen mens meer

Ze eet

Ze drinkt

Ze kleedt zich aan

Ze maakt zich op

Iedere vrouw een lege vrouw

Ieder mens een leeg mens

Jij leek zo werkelijk

Zo onaangetast

Jij bent de ergste van iedereen

Jij bent leeg

Helemaal leeg

vrouw Ja

Ik ben leeg

Ik ben helemaal leeg

Hij loopt weg richting de zee.

4.

De actrice staat in de deuropening.

Ze heeft een jurk van de vrouw aan.

Ze lijken nu veel op elkaar.

De vrouw hoort de actrice achter zich.

actrice Waar gaat hij heen?

vrouw Hij loopt naar zee

actrice Het is te donker om naar zee te gaan

De vrouw reageert niet.

actrice Je moet hem roepen

vrouw Hij komt terug

De vrouwen zijn samen stil.

vrouw Hij komt terug

De zee staat hoog

Tegen de klif aan
De golven slaan over de trap naar het strand
Hij is voorzichtig
Hij komt terug

Ze zijn samen stil.

vrouw Hij kwam aanlopen

Over het strand

Vanuit de verte

Helemaal in het wit

Witte broek

Wit overhemd

Wit jasje

Wit haar

Hij kwam steeds dichterbij

Hij ging op de rots zitten

Precies onder de veranda

Hij keek naar de zee

Stil, zonder te bewegen

Ellebogen op zijn knieën

Handen onder zijn kin

Zijn rug gekromd,
bewoog op zijn ademhaling
Door zijn jasje zag ik de wervels van zijn ruggengraat
De huid van zijn nek was verbrand

Rood onder zijn witte haar

Zijn huid

Zijn haar

Zijn ademhaling

Ik keek naar hem

Onafgebroken keek ik naar hem

Ik zag hem

Ik zag hem helemaal

De zon kwam op

Bescheen zijn rug

Hij stond op

Veegde zijn broek af

Keek naar waar hij vandaan was gekomen

Begon te lopen

En plotseling –

Ik dacht –

Ik weet niet wat ik dacht

Ik kon hem niet zomaar laten gaan

Ik was bang

Nadat mijn vader –

Ik raakte in paniek

Ik gooide een steen

Hij draaide zich om

Hij keek op

Ik zag in hem wat ik nodig had

actrice Ik zag je naar buiten lopen aan het begin van de avond

Ik zag hoe hij naar jou keek

Terwijl hij met mij praatte, keek hij naar jou

Hij keek alleen naar jou

vrouw Ik had van hem kunnen houden

zonder dat hij me ooit had gezien
Zo had ik van hem moeten houden
zonder hem ooit pijn te doen

actrice Ik heb alle pijn in de wereld over voor liefde

De vrouw kijkt de actrice verbaasd aan.

Ze moet ineens lachen.

actrice Ik kleed me aan voor het zoveelste feest

Ik kijk in de spiegel

Ik spreek mezelf moed in

Vanavond word ik gevonden

Vanavond word ik opgeraapt

Vanavond word ik afgestoft

Iemand zal op me aflopen

Iemand zal me aankijken

Iemand zal me te dansen vragen

Iemand zal mijn naam fluisteren

Iemand zal mij met iemand anders vergelijken

Iemand zal zeggen dat er 'iets' met mij is

Iemand zal zeggen dat ik 'iets' heb

Iets, iets dat diegene doet denken aan iets

Iemand zal zeggen dat ik 'het' in me heb

Datgene waar ik zo naar verlang zonder dat ik weet dat ik ernaar verlang

Ik zal alles aannemen

Ik zal diegene geloven

Volledig

Omdat het belachelijk is altijd alleen naar huis te gaan

En alleen tegen jezelf te praten in de spiegel

De vrouw luistert geïnteresseerd naar haar.

De actrice voelt zich betrappt.

actrice Sorry

Het spijt me

Ik heb te veel gedronken

Je moet me belachelijk vinden

De vrouw komt tegenover de actrice staan.

Ze aait haar door haar haren.

actrice Ik zag je naar buiten lopen aan het begin van de avond

Ik heb de hele avond naar je gekeken

vrouw De jurk staat je prachtig

Mooier dan hij mij staat

actrice Dat hoef je niet te zeggen

vrouw Jij bent een mooie vrouw

Ze pakt make-up uit haar tasje.

Ze maakt het meisje op.

vrouw Hier

actrice Dank je wel

vrouw Er zal nog zoveel voor je komen

Nog zoveel rollen

man *roept* Judith

De actrice schrikt op.

De vrouw negeert de man.

actrice Hij roept je

De vrouw reageert niet.

actrice Moet je niet naar hem toe?

Hij roept je

Misschien is er iets met hem aan de hand

man *roept* Judith

actrice Wat ga je doen?

vrouw Jij bent iedereen die je wil zijn

man *roept* Judith

actrice *roept* Ik ben het

De man komt opstrompelen.

Hij gaat zitten aan de rand van de veranda.

Hij kijkt vooruit.

Hij heeft de vrouwen niet gezien.

man Het is vloed

Ik kwam niet verder dan de trap bij de klif

Jij wist dat natuurlijk

Jij moet mij verschrikkelijk dom vinden

Je weerzinwekkende man

De actrice kijkt naar de vrouw die achter haar gaat staan.

man Kom naast me zitten

Maar even

Het duurt niet lang tot de zon opkomt

De vrouw leidt de actrice naar hem toe.

man Ik vraag je alleen maar dit

Naast me zitten

Wachten tot de zon opkomt

Kijken naar de vissersboten

Kan je dat voor me doen?

actrice Ja, dat kan ik doen

De actrice komt naast hem zitten.

Hij kijkt naar de actrice.

man Je bent zo mooi in de opkomende zon

Dit moment

Dit wil ik altijd vasthouden

actrice Ja

man Wat kan ik doen om jou niet te vervelen?

De zon komt langzaam op.

De vrouw kijkt naar hem,

loopt steeds meer de schaduw in.

De man strijkt met zijn hand over het gezicht van de actrice.

man Judith

Actrice kijkt vertwijfeld vooruit.

actrice Dit is het mooiste moment van de dag, vind je niet?

Een nieuwe dag

Alles ligt nog open

De opening van een film

man Ja, een film

Ze zijn stil.

man Daar komen de vissersboten

Daar, die puntjes aan de horizon

Kan je ze zien?

Ik heb ze vaker zien varen

Maar ik heb er nooit een vraag bij gesteld

Waar komen ze vandaan?

epiloog

De vroege ochtend, acht uur.

De vrouw op de veranda aan de balustrade.

De zon beschijnt haar van achteren.

Alleen haar silhouet is te zien.

Ze kijkt naar de zee.

Ze is een lange tijd stil.

vrouw Daar vaart de veerboot de haven uit

Mensen op het dek

Ze kijken naar het eiland

Ze wijzen

Daar staat ze

De vrouw op de veranda

De godin

De gek

De geest

Steeds verder weg

Steeds verder uit het zicht

De vrouw

De streep

De stip

De punt

De ...

Dubbelgangers ging bij Toneelgroep Rast in première op 12 april 2019 in theater podium Mozaïek, Amsterdam

vrouw Judith van den Berg

man David van Uuden

actrice Nadia Babke

Regie & Toneelbeeld Ada Ozdogan

Geluidontwerp Marijn Brussaard

Artistieke begeleiding Şaban Ol

www.rast.nl

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door:

Lira Fonds, Amsterdams Fonds voor de Kunsten, Fonds Podiumkunsten

Eva Jansen Manenschijn (1991) is toneelschrijver. In 2014 studeerde ze af aan de HKU, Writing for Performance. Ze oogstte veel lof met haar afstudeermonoloog *On all fours*, waarmee ze de IT's Ro Theater Playwriting award won. In 2016 herbewerkte ze deze monoloog. Eva schrijft o.a. voor Productiehuis Zeelandia, Bellevue Lunchtheater, Rast/Ada Ozdogan, het voormalig Ro theater en het Concertgebouw Amsterdam. Bij het Ro Theater werkte Eva als dramaturg van de familievoorstellingen van Pieter Kramer, zoals *De Zere Neus van Bergerac*, *De Gelaarsde Poes*, de nieuwe remake van *Snorro* en *De woef side story*.

Toneelwerk

Dubbelgangers – 2019

De vrouw bij het raam – 2018

Kasjtanka – 2018

Niemandland – 2017

On all fours – 2016